

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет романо-германської філології
Кафедра романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій Жильцов
Олексій ЖИЛЬЦОВ
“ 04 ” “ 09 ” 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Контрастивні студії італійської та української мов”
для студентів 1 курсу

спеціальності	035 Філологія
освітнього рівня	другого (магістерського)
спеціалізації:	035.052 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - італійська
освітньої програми	035.052.02 «Мова і література (італійська)»

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130504
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Протокол № 2806/23
Мессер
« 04 » « 09 » 2023

2

Розробники:

Веклич О. А, доктор філософії, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Ласка І.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Викладач:

Веклич О. А, доктор філософії, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Протокол від 25 серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри Юлія ПІДПРИГОРА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми *(керівником проектної групи)*

Мова та література (італійська)

25. 08. 2023 р.

Гарант освітньої програми *(керівник проектної групи)* Тарас ЛАЗЕР

Робочу програму перевірено

01. 09. 2023 р.

Заступник декана Марина ЗВЕРЕВА

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. _____ (_____), « _____ » 2024р., протокол № _____

на 2025/2026 н.р. _____ (_____), « _____ » 2025р., протокол № _____

на 2026/2027 н.р. _____ (_____), « _____ » 2026р., протокол № _____

на 2027/2028 н.р. _____ (_____), « _____ » 2027р., протокол № _____

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ	6
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ.....	10 13
7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ	14
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	14
9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ.....	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	італійська, українська
Загальний обсяг кредитів/ годин	3/ 90
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів із розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	24
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	60
Форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни “Контрастивні студії італійської та української мов” є синхронно-зіставний аналіз одиниць усіх рівнів мовної системи італійської та української мов і особливостей їхнього функціонування в дискурсі. Досягнення цієї мети передбачає систематизацію знань студентів, отриманих у ході вивчення теоретичної фонетики, лексикології, стилістики, морфології та синтаксису італійської мови. Особлива увага звертається опанування методики синхронно-зіставного аналізу, на виявлення типологічних ознак порівнюваних фонетичних, граматичних і лексико-стилістичних явищ, розпізнання ізоморфних рис у зазначених системах обох мов і пояснення труднощів перекладу і природи мовних помилок.

Завданнями навчальної дисципліни “Контрастивні студії італійської та української мов” є досягнення таких **компетентностей** випускника:

1. **Інтегральної** компетентності – здатності розв’язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, дидактики навчання чужоземної мови, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2. **Загальних** компетентностей:

ЗК 1: здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 2: здатності бути критичним і самокритичним;

ЗК 3: здатності до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 4: уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 5: здатності працювати в команді та автономно;

ЗК 6: здатності спілкуватися іноземною мовою;

ЗК 7: здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 11: здатності генерувати нові ідеї (креативність).

3. **Спеціальних** компетентностей:

ФК 1: здатності вільно орієнтуватися в різних та лінгвістичних напрямках і школах;

ФК 3: здатності критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;

ФК 7: здатності застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;

ФК 9: *мовленнєвої*: володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями й навичками італійської мови на рівні C1; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії,

особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1: оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;

ПРН 2: упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами;

ПРН 7: аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці;

ПРН 9: характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти у італійській філології;

ПРН 10: збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати італомовні тексти різних стилів і жанрів;

ПРН 11: здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;

ПРН 12: дотримуватися правил академічної доброчесності;

ПРН 13: доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються;

ПРН 16: використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;

ПРН 17: планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в галузі італійської філології;

ПРН 19: застосовувати знання та вміння у перекладацькій практиці з використанням новітніх перекладознавчих теорій та їх інтерпретацій, а також керуватися у практичній діяльності правовими знаннями норм законодавства про інтелектуальну власність. Обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм авторського права на практиці.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви тем	Розподіл годин між видами робіт:						
		Аудиторна						Самостійна
		Усього	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
II семестр								
Змістовий модуль 1. Вступ. Фонетична система італійської мови в зіставленні з українською								
1	Предмет і завдання курсу. Метод контрастивного аналізу.	6	2		2			2
2	Система голосних і приголосних фонем у зіставлюваних мовах	12			2			10
3	Види наголосу. Інтонаційні моделі.	10			2			8
	Модульна контрольна робота № 1	2					2	
	Разом	30	2		6		2	20
Змістовий модуль 2. Морфосинтаксис італійської та української мов								
1	Іменник і його детермінанти	8	2		2			4
2	Часові і модальні форми дієслова.	10			2			8
3	Синтаксичні моделі простих і складних речень	10			2			8
	Модульна контрольна робота № 2	2					2	
	Разом	30	2		6		2	20
Змістовий модуль 3. Лексика, стилістика. Текстові структури. Прагматика.								
1	Словотвірні моделі італійської та української мов. Семантична структура слова. Лексико-семантичні поля. Особливості фразем.	6			2			4
2	Італійська та українська лексика в діяхронії.	10			2			8

	Етимологія. Архаїзми і неологізми. Термінологія. Територіальна і соціальна диференціація лексики. Діалекти італійської та української мов. Функціональні стилі. Конотації.							
3	Типологія текстів. Модально-часова структура тексту. Мовленнєві акти, вербальні інтеракції та прагматика спілкування. Формули ввічливості.	12			4			8
	Модульна контрольна робота № 3	2					2	
	Разом	30			8		2	20
	Усього за II семестр	90	4		20		6	60
	Усього за рік	90	4		20		6	60

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

II семестр

Змістовий модуль 1.

Вступ. Фонетична система італійської мови в зіставленні з українською 30 годин

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Порівняльна типологія мов. Аналітичні і синтетичні мови. Метод контрастивного аналізу. Контрастивні студії в системі філологічних дисциплін. Аналогія та інтерференція при вивченні чужоземної мови.

Тема 2. Система голосних і приголосних фонем у зіставляюваних мовах. Фонemi та їхні варіанти. Голосні та приголосні в мовленнєвому потоці. Вправи на ідентифікацію звуків і транскрипцію. Фонетичні помилки та їх причини. Аналогія та інтерференція.

Тема 3. Членування мовленнєвого потоку. Види наголосу. Мелодія розповідного, питального та окличного речення. Інтонаційні моделі італійського мовлення в зіставленні з українськими. Вправи на членування мовленнєвого потоку, виділення ритмічних груп і синтагм. Вправи на логічне і афективне виділення членів речення. Вправи на ідентифікацію інтономем.

Змістовий модуль 2.

Морфосинтаксис італійської та української мов 30 годин

Тема 1. Поділ слів за частинами мови. Іменник і його детермінанти. Граматичні категорії роду, числа, означеності. Види і функції артиклів. Структура іменної групи. Синтаксичні і текстові функції іменників. Система займенників та їх функціонування у італійській і українській мові. Вправи на синхронно-зіставний аналіз італійських текстів і перекладів, вживання форм і функції іменників і займенників. Аналіз помилок у вживанні артикля і детермінантів.

Тема 2. Часові і модальні форми дієслова. Граматичні категорії часу і виду дієслова.

Система часів італійського дієслова в зіставленні з українською. Дійсний і умовний спосіб. Кон'юнктив. Функціонування умовних речень. Безособові речення. Вправи на переклад дієслівних форм. Аналіз помилок у їх вживанні.

Тема 3. Синтаксичні моделі простих і складних речень. Порядок слів в італійському реченні. Семантико-синтаксична і комунікативна структура речень. Засоби оформлення теми і реми в італійському і українському реченні. Лексико-синтаксичні трансформації виділення. Іменні і дієслівні речення у зіставлюваних мовах. Безсполучникові, складносурядні та складнопідрядні речення. Відмінності у вживанні сполучних слів. Вправи на зіставлення синтаксичних структур. Аналіз помилок у будові речень.

Змістовий модуль 3.

Лексика, стилістика. Текстові структури. Прагматика.

Тема 1. Словотвірні моделі італійської та української мов. Словотворення як лінгвістична дисципліна. Афіксальна деривація. Іменні суфіксальні деривати. Дієслівні префікси і суфікси. Моделі складних слів у зіставлюваних мовах. Семантична структура слова. Компонетний аналіз як метод зіставлення. Полісемія, синонімія і антонімія у італійській і українській мові. Італійська і українська мовна картина світу. Когнітивна семантика: сценарії, прототипи, стереотипи. Лексико-семантичні поля у зіставлюваних мовах. Типологія фразеологізмів. Вправи на аналіз похідних слів. Вправи на зіставлення полісемів, синонімів, антонімів, лексико-семантичних полів.

Тема 2. Італійська та українська лексика в діяхронії. Етимологія. Архаїзми, історизми і неологізми. Запозичення з давніх і сучасних мов. Термінологія. Запозичення з англійської, американізмів. Словотвір та запозичення в часи фашизму. Територіальна і соціальна диференціація лексики. \. Лінгвокультурологія, денотативні і конотативні компоненти в структурі значень слів. Функціональні стилі. Арго, нові жаргони. Італійська мова в медіапросторі. Особливості лексики інтернету, СМС. Конотації та прагматика слова.

Вправи на аналіз лексики в різножанрових паралельних текстах італійською та українською мовою.

Тема 3. Надфразові єдності. Логіко-семантична, граматична і комунікативна когезія. Текстові конектори та особливості їх вживання у зіставлюваних мовах. Типологія текстів. Модально-часова структура тексту. Текст і дискурс. Типологія дискурсів. Лексичні і граматичні особливості різних видів дискурсу (електорального, дипломатичного, екологічного, медійного, епістолярного, дидактичного і т. ін.) Мовленнєві акти і прагматика спілкування. Риторико-стилістичні засоби впливу на адресата. Функціонування формул ввічливості у зіставлюваних мовах.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

II семестр

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	1	1	1	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3	4	4
Робота на практичних заняттях	10	3	30	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	64	-	64		74
Максимальна кількість балів: 202							
Розрахунок коефіцієнта: 2,02							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Для самостійної роботи студентам рекомендується виконання творчих завдань спрямованих на вироблення практичних умінь та навичок використання синхронно-зіставного аналізу мов для пояснення труднощів перекладу, природи мовних помилок і вироблення раціональних стратегій навчання. Кожне завдання самостійної роботи максимально оцінюється в 5 балів.

Модуль 1. Зробити аудіозапис уривка тексту (обсяг 600-800 знаків) з коментарем щодо сегментації мовленнєвого потоку, використання логічних і емоційних наголосів, інтонаційних моделей.

Модуль 2. Синхронно-зіставний аналіз уривка італійського художнього тексту з акцентом на особливості індивідуального стилю автора та використанні риторико-стилістичні засоби впливу на читача

Модуль 3. Синхронно-зіставний аналіз двомовного тексту дипломатичного або комерційного договору (лексичні та синтаксичні особливості дипломатичного і ділового дискурсу, структура тексту, сталі формули, кліше і т. ін)

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1	Аудіозапис уривка тексту з коментарем	5	4-й тиждень
Змістовий модуль 2	Синхронно-зіставний аналіз уривка італійського художнього тексту.	5	7-й тиждень
Змістовий модуль 3	Синхронно-зіставний аналіз двомовного тексту дипломатичного або комерційного договору	5	10-й тиждень
	Разом за 2 семестр	15	

Критерії оцінювання синхронно-зіставного аналізу мовних явищ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Бали
1.	Змістовний всебічний аналіз відповідних мовних явищ	2
2.	Виклад фактів в логічній послідовності	1
3.	Ілюстрація кожного твердження відповідними прикладами	1
4.	Орфографічна грамотність, відповідність лексичним та граматичним нормам	1
	Разом	5

Критерії оцінювання письмових робіт (зіставлення паралельних текстів)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Бали
1.	Змістовність, чіткість, мовна правильність оформлення (усного чи письмового).	2
2.	Інформативність викладеного матеріалу.	1
3.	Використання адекватних мовленнєвих форм для вербалізації поставлених завдань.	2
	Разом	5

Критерії оцінювання аудіо

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Бали
1.	Дотримання хронометражу.	1
2.	Змістовність, чіткість, мовна правильність оформлення (усного чи письмового).	2
3.	Використання адекватних мовленнєвих форм для вербалізації поставлених комунікативних завдань.	2
	Разом	5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться:

- у формі тестових завдань множинного чи перехресного вибору. За кожну правильну відповідь нараховується відповідна кількість балів, зазначена в інструкції. За неправильні відповіді бали не нараховуються. Максимально можлива кількість балів - 25;
- у формі творчого письмового завдання на синхронно-зіставний аналіз паралельних текстів. Від максимально можливої кількості балів – 25 за кожну змістову, лексичну чи суттєву граматичну помилку знімається 1 бал, за стилістичну, незначну граматичну, орфографічну помилку знімається 0,5 бала, за кожну невірну постановку наголосу – 0, 25 бала, за невідповідність виконаного завдання темі знімається 1-5 балів залежно від ступеня змістових похибок.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Згідно з навчальною програмою семестровим контролем у 2 семестрі є **залік**. Залік виставляється за результатами отриманого студентом рейтингу.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом за **II семестр**: 90 годин, лекції – 4 години практичні заняття – 20 годин, самостійна робота – 60 годин, ПМК – 6 годин (залік).

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістові модулі	модуль I				модуль II				модуль III			
Бали за присутність (12 балів)	1 л	1 п	1 п	1 п	1 л	1 п	1 п	1 п	1 п	1 п	1 п	1 п
Бали за роботу на практичних (100 балів)	10x3=30				10x3=30				10x4=40			
Самостійна робота (15 балів)	5				5				5			
Модул.контр. робота (75 балів)	25				25				25			
Кількість балів за модуль	64				64				74			
Разом за семестр	202											
Коефіцієнт	2,02											
Підсумковий контроль	залік											

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Андрейчук Н.І. Контрастивна лінгвістика. Навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 343 с
2. Бабенко, В.О., *Завдання, методи та основні поняття порівняльної типології італійської та української мов.* [Навчально-методичні матеріали], КУБГ, 2016.

Додаткова література

3. Грачова А. В. Практичний курс третьої іноземної мови (італійської) для студентів-філологів : навчально-методичний посібник / Аліна Вадимівна Грачова / Маріуполь : МДУ, 2021. 140 с.
4. Чернишова Ю Адаптація сучасних італійських релігійних текстів в українських перекладах // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013. – Вип. 23. – С. 452-457
5. Camilla Bettoni, *Imparare un'altra lingua. Lezioni di linguistica applicata*, Roma-Bari, Laterza, 2001
6. Раєвська І. В *Tradurre ed interpretare dall'italiano all'ucraino. Письмовий та усний переклад з італійської мови українською : метод. посіб.* / І. В. Раєвська; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. – 84 с.

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. La questione della
lingua http://www.homolaicus.com/letteratura/questione_lingua.htm
2. Accademia della Crusca
http://www.accademiadellacrusca.it/organizzazione_asli.shtml